

Eiendom? Nei! de fik den ikke, og hvilke Dylyshninger have vi om Anledningen til, at de ikke fik den? Vi have Erklæringer fra den locale Godsbestyrelse, at den har søgt at virke til, at Beboerne ikke erholdt de Fordele, som under de daværende Tidsforhold allerede dengang vilde have ligget i Benyttelsen af de ældre Bestemmelser om Arvefæstes Meddelelse, idet den forstikkede dem om, at de kunde være visse paa, af en offentlig Godsbestyrelse altid at blive behandlede med en særdeles Mildhed og Lømselighed, og at dette har været den væsentligste Årsag, hvorfor Beboerne ikke fik Gavn af denne Deel af det System, som man allerede for længe siden havde indført, medens de havde svaret deres fulde derved fastsatte Afgifter, da Narene vare haarde. Saaledes stod Sagen hen indtil 1842, da man gif aldeles tilbage fra det tidligere System; thi det er klart, at den kongelige Resolution af 15de April 1842 gaaer aldeles tilbage fra det Selveiendomsystem, som var begrundet i de ældre Resolutioner. De aarlige faste Afgifter bleve staaende; men det blev overladt til Overbestyrelsen, om den vilde afhænde til Eiendom eller ikke, og at tage et passende Bederlag for Afhændelsen, naar den fandt Sted, istedetfor at der i de ældre Bestemmelser havde været en ubetinget Afgang for Beboerne til at erholde Eiendom. Det er saaledes klart, at der derved ffete en meget væsentlig Forringelse i den paagjældende Befolknings Kaar. Nu kom Resolutionen af 1ste Juli 1846, som anerkjendte Selveiendomsystemet, idet den atter gjør det til en Pligt, at Gaardene skulle bortarvefæstes i alt Fald ved indtrædende Fasteledighed, men binder Anvendelsen af dette System til en Værdiansættelse, om hvis Værd der kan være meget grundet Tvivl. Det er ganske sandt, at denne Resolution aldrig udtrykkelig er bleven udstrakt til det paagjældende Gods, men det er en Fordeel for Godset, at den ikke blev udstrakt dertil; thi Resolutionen af 15de April 1842 er i visse Henseender endogsaa noget lempeligere, end de temmelig høie Bilkaar, som i Resolutionen af 1ste Juli 1846, foreskrives for Overgangen til Selveiendom. Det er ifølge denne Resolution, at man sjenker Beboerne $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen, og er det dette, som har gi-

vet Anledning til den Tale, som nu atter gjenslyder, om en Gave og Sjenk, som skal finde Sted ved dette Forholds Ordning; men hvorledes er da denne BortgIVEN indkommen? Den er indkommen, som allerede i Udvalgets Betænkning er gjort opmærksom paa, derved, at Regjeringen i Mæret 1846 anerkjendte, at de daværende Salgspriser for Eiendomme vare saa høie, at de langt overgif Stedernes sande Værdi (Hør! Hør!). Det er udtrykkelig anerkjendt af Rentekammeret, at man meget gjerne kunde sjenke den ene Trediedeel af den daværende Salgspræis bort og dog erholde en væsentlig høiere Indtægtsforøgelse for Statskassen (Hør! Hør!). Det hedder i Motiverne til Resolutionen paa det i Udvalgets Betænkning anførte Sted, at Kjøbesummen for Tiden er saa høi, at, om end den ene Trediedeel sjenkes Fæsternes Livsarvinger, vil alene Renten af den tilbageblivende, Staten tilflydende Kjøbesum, og det uden Hensyn til Arvefæsteafgiften, komme til at overstige de samlede Nettoindtægter af de respectiv Fæstegaarde, naar de beregnes til Gjennemsnitsbeløbet af alle Gaarde. Det er saaledes ganske rigtigt, at man kan bruge Udtrykket Gave i denne Sag; men det er kun, naar man taler om en Værdi, som Regjeringen selv har erkjendt for at gaae over Stedernes sande Værdi, og grundet paa de daværende høiere Priser paa Eiendommene. Sorø Akademie befandt sig i en vanskelig Stilling, efterat denne Resolution var udkommen; det gaaer aldeles klart frem af de Actstykker, som have været meddeelte Udvalget, og er i dets Betænkning antydet, som jeg troer, tilstrækkelig klart, for at man kan see, hvad man behøver at see desangaaende, at der har været en vis Væksen ved Godsbestyrelsen, at man har følt, at man maatte have en Forandring i Forholdet. Man erkjendte, at det vilde være en Fordeel for Akademiet, hvis Resolutionen af 1ste Juli 1846 ligefrem her kunde bringes til Anvendelse. Jeg troer ikke, at Resolutionen af 1846 nogenfinde er bleven anvendt, idetmindste har jeg aldrig seet noget Tilfælde, hvor den er bleven anvendt, uden at vedkommende offentlige Stiftelse har havt en ikke ringe Indtægtsforøgelse ved det paagjældende Salg, og i andet Tilfælde vilde